

СТАНОВИЩЕ

от професор, д-р Даниела Николова Бобева-Филипова

Институт за икономически изследвания при БАН

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”

**в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки в професионално
направление 3.8. Икономика**

Автор: д-р КОНРАД АДАМ ТЖОНКОВСКИ

**Тема: „Централни банки и макроикономически условия – ролята на паричната
политика по време на икономическата криза“**

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 894 от 28.11.2025 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” съм определена за член на научно жури за защита на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ на д-р КОНРАД АДАМ ТЖОНКОВСКИ по професионално направление 3.8 “Икономика“ на тема „Централни банки и макроикономически условия – ролята на паричната политика по време на икономическата криза“ Настоящето становище изразявам на основата на следните предоставени ми материали:

1. Автореферат на дисертационен труд за степен „Доктор на науките“
3. Дисертационен труд на тема „Централни банки и макроикономически условия – ролята на паричната политика по време на икономическата криза“
4. Резюмета на публикациите
9. Справка за цитиранията.
10. Справка национални минимални наукометрични показатели
11. Автобиография.

Приложените документи отговарят на изискванията и дават възможност да се оцени комплексно научния принос на кандидата.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

В представения дисертационен труд се изследват особено актуални и дискутирани проблеми на икономическата политика по време на кризи. Във фокуса са паричната и

фискалната политика, като два от стълбовете на икономическата политика¹. Авторът е избрал изключително плодотворен период за изследването си, в който финансовата и здравната криза дават възможност да се оцени ефективността на паричната политика и нейната връзка с фискалната именно по време на различни по своя обхват и причини кризи. Тази възможност авторът е използвал ефективно.

Обхвата и ефекта на самостоятелната парична политика поставиха на изпитание конвенционалната теория за нейната роля в един променящ се свят през револвиращи кризи.

Актуалността на темата е свързана и с перспективата на Полша да се присъедини към еврозоната. Затова изследването на самостоятелната парична политика в рамките на нарастваща интеграция и конвергенция европейските икономики особено в условията на кризи може да отговори на въпроса дали и/или кога.

3. Познаване на проблема

По-голямата част от научните изследвания на кандидата са в сферата на макроикономиката, което му дава възможност с лекота да анализира ефектите на кризите върху икономиките и амбицията да търси академично обосновани начини за намаляване на негативния ефект на кризите. Другата област на интерес е банкирането и в частност на ролята на централните банки.

Така синергията между експертизата в тези две области се вгражда в дисертационния труд. Зрелостта на автора в тематиката на паричната политика се подсилва и от практическия му опит в банковия сектор.

Познаването на проблема се демонстрира и от огромния обем литература/350 източника, които авторът е използвал в изследването и високото качество на проведения систематичен преглед на литературата вместо конвенционалните неративни методи.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената комплексна цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. Методологията, приложена в изследването, е комбинация от методи използващи количествени и качествени данни.

¹ Структурната политика като фундаментално важен за финансовата и икономическа стабилност стълб не е обект на изследване в дисертационния труд.

Прави впечатление, че в дисертацията използването на комбинация на различни методи е не само добре описано, но и най-вече аргументирано, като е посочена детайлна обосновка на това защо и кога се използва един или друг метод.

Не бих казала че е оригинално използването на VAR модели и тестове за причинно-следствена връзка на Грейнджър, нито че тези методи са нови, както твърди автора, но за целите на това изследване те са подходящи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеното научно изследване е образец на академична последователност. След като се извършва задълбочен систематичен анализ на литературата, който е подчинен на определени предварителни въпроси, авторът идентифицира т.нар. от него „когнитивни празнини“ и по този начин тяхното запълване става основна задача на изследването. Следва дефиниране на хипотези. Много рядко в подобни изследвания се вижда експлицитно взаимовръзката между хипотези и методи на изследване. В този дисертационен труд към всяка хипотеза са дефинирани методите и данните, с които ще се проверят. Така се създава не само яснота на академичната последователност, но и сигурност в надеждността на провеждания тест на хипотезите и качеството на резултатите.

Оценявам като **новост** дефинираните 5 когнитивни области, в които е необходимо да се допълва научното знание и настоящият дисертационен труд е такъв успешен опит. **Новост** представляват най-малко три от формулираните хипотези на изследването.

Визуализацията на структурата на научното изследване/“Схема на изследователския модел е подходящ инструмент за конструиране на едно логично научно изследване и изложение.

Оценката ми на резултатите и приносите на кандидата е висока. Приносите са свързани с дефинирането на **нови хипотези**, които се проверяват с подходящи методи и по този начин **обогащават съществуващото познание** за ролята на паричната политика по време на кризи и взаимовръзката с паричната политика. Дисертационният труд има висок **практико-приложен** заряд за насърчаване на националната парична политика и повишаване на нейната гъвкавост по време на кризи.

Дисертационният труд е разработен на високо академично равнище.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Въпреки, че приносите биха могли по-ясно да се дефинират

Значимост на разработката за науката: В дисертационния труд са проверени хипотезите и доказани с количествени методи резултатите. Оценена е гъвкавостта на инструментите на

паричната политика (включително количественото облекчаване) и координацията с фискалната политика, което се оказва тт ключово значение за противодействие на негативните ефекти от кризите.

Идентифицирани са нови взаимоотношения между финансовата стабилност и ефективността на паричните мерки, за които съдейства прозрачността на комуникацията на централната банка и нейното сътрудничество с други публични институции.

Сравнителният анализ на ефектите от паричната политика на Националната банка на Полша и други централни банки, дава възможност да се дефинират работещите по време на кризи инструменти.

Значимост на разработката за практиката:

Освен подобряването на ефективността на инструментите на паричната политика настоящият дисертационен труд би могъл да подпомогне взимането на решение относно присъединяването на страната към еврозоната. В труда се анализират потенциалните ефекти от замяната на националната парична политика с тази на еврозоната.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите отговарят изцяло на изискванията към техния брой, вид и място на публикуване. В настоящата рецензия се спираме по-скоро на качеството на публикациите:

- Публикациите обхващат основно периода след 2022 година, тоест те са сравнително нови и отразяват актуални проблеми;
- Авторът е приложил към документите малко на брой цитирания, което е свързано с това, че повечето от статиите са сравнително нови;
- Тематиката на публикациите, е изцяло и пряко фокусирана върху отделните аспекти на дисертационния труд, който не просто обобщава публикациите, а надгражда над постигнатите научни резултати в отделните публикации. В този контекст дисертационният труд представлява своеобразен синтез и индуктивно осмисляне на ролята на паричната политика на централните банки в условията на револвиращи различни кризи;
- Прави впечатление, че голяма част от публикациите са продължение на участия в научни конференции, семинари и кръгли маси. Определено, това е дало възможност на кандидата добре да осмисли и представи дискусиите по един балансиран начин и защити тезите си с надеждна аргументация.

8. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

След като проверих данните от Справката за изпълнение на минималните национални изисквания считам, че академичните постижения на кандидата надвишават минимално изискуемите за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

9. Лично участие на кандидата

Дисертационният труд е резултат на самостоятелно научно изследване, повечето части от което са представени на научни форуми. Коректно са използвани и цитирани теоретичните източници и институционалните доклади и документи.

Прегледът на дисертационния труд и публикациите не откри плагиатство.

10. Автореферат

Авторефератът обхваща коректно цялата проблематика на дисертационния труд. Той е добре структуриран и отделните части са логически обвързани.

Акцентът на автореферата е поставен върху изводите от анализа в отделните части на дисертационния труд.

11. Критични забележки и препоръки

Нямам критични бележки към дисертационния труд, въпреки, че считам, че в дисертационния труд ролята на паричната политика е преувеличена.

Въпрос 1: Как авторът би обяснил факта, че страни като България без самостоятелна парична политика и най-вече основните инструменти, които авторът изследва, постигат финансова и икономическа стабилизация по време на кризи.

Въпрос 2: Как влияе върху публичния дълг така нареченото от автора „сътрудничество“ и неговите резултати при експанзионистична фискална политика на правителства по време на кризи.

Въпрос 3: Къде е границата между това, за което дисертационният труд пледира - „сътрудничеството на институциите (между паричния институт и фискалния) и нарушаването на независимостта на централната банка на примера със зачестилите нарушения (вкл. Турция, САЩ и др).

Въпрос 4: Капитализирайки върху анализа в дисертационния труд, какво не е вярно в доклада на Полската народна банка от 2004 относно „ Ползите и рисковете от приемането на еврото в Полша“ https://nbp.pl/wp-content/uploads/2023/01/euro_adoption.pdf

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Научното творчество на кандидата е със силно изразен теоретичен и практико-приложен характер.

Кандидатът притежава високи професионални качества и е установен и иновативен учен. Дисертационният труд показва, че кандидатът д-р КОНРАД АДАМ ТЖОНКОВСКИ притежава задълбочени теоретични знания и умения в Професионално направление 3. 8. Икономика, като демонстрира висок капацитет за самостоятелно провеждане на научни изследвания и тяхното прилагане в практиката.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“** на д-р КОНРАД АДАМ ТЖОНКОВСКИ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика.

16 януари 2025 г.

Рецензент:

.....

(Проф. д-р Даниела Бобева)